

for disse Baner, og navnlig ikke, førend vi ere komne til Gjennemførelse af de Opgaver, som efter mit Skjøn ligger Staten nærmere paa Samfærdselsvesenets Omraade.

Sagb: Jeg skal først rette en Tak til den høitærede Minister, fordi han har holdt disse Billigheds- og Nødsnødvendighedskrav oppe, som nu allerede gjenaem en Nærrelse forgjæves er søgt gjort gjældende i denne Sal, medens jeg dog kan glæde mig ved, at Regjeringen ingenlunde endnu har opgivet dem, og vil formentlig vedblive at fastholde dem, saalænge til de i Virkeligheden ere stete Fyldest; men jeg skal dog ogsaa henstille til det høie Thing, om det ikke, efter at dog flere af de her i Thinget ordførende Talere ved denne og tidligere Leilighed have erkjendt, at et saadant Billigheds- og Nødsnødvendighedskrav virkelig var til Stede for disse Egne af Landet, vil finde, at det er paa Tide, at der virkelig gjøres Noget for at opfylde dem, og jeg skal tage et Moment med i denne Sag, som flere Gange er blevet flygtig berørt, blandt Andet ogsaa af mig ved tidligere Leilighed, men dog ingenlunde er tilstrækkeligt pointeret som et Moment af den allerstørste Bigtighed under de nuværende Forhold, og det er nemlig Arbejderbefolkningen. Jeg har før tilladt mig at henpege paa, at, under den efter min Anskuelse uheldige, planløse Bygning af vore Statsbaner i længst forløbene Tid, har man ofte i de senere Aar udført Arbejder af større Omfang, end der under en regelmæssig Udvikling af Jernbanevesenet var nødvendig og tilraadelig, og man har derved efterhaanden sammendraget en betydelig Del af Landets Arbejderbefolkning til dette Erhverv. De, der selv have høst med denne Befolkning at gjøre og Leilighed til at gjøre Erfaring i saa Henseende, ville vide, hvorledes en Mængde unge Mænd, som tidligere vare henviste til Landbrug og til Lyendeklassen, efterhaanden ere tuede hen til dette Jernbanearbejde og have i mange Aar søgt Erhverv derved og under tidligere Forhold haft ganske god Fortjeneste derved, og saa dannet Familie, som udelukkende levede af, hvad de som Familiefædre have kunnet erhverve ved Jernbanebygning. Saaledes er der i Løbet af 20 Aar dannet en Arbejderbefolkning her i Landet, som næsten udelukkende eller i alt Fald væsentligt har søgt Arbejde ved Jernbanebygning; men det er efter min Mening aldeles usforvarligt at lede offentlige Arbejder paa en saadan Maade, at man selv skaber en brodløs Arbejderklasse, som under de nuværende Forhold naturligvis i høi Grad bidrager til at forøge de utilfredse Elementer indenfor Samfundet, hvad der jo altid er en stor Ulykke for ethvert Samfund. Vi nedsatte Arbejderkommissioner og gjøre Forslag i en og anden Retning for at ophjælpe disse Samfundsklassers Kaar; men, mine Herrer! vi undlade at gjøre det, som ligger umiddelbart for, selv

at ordne Arbejdet paa en saadan Maade, at vi ikke skabe denne brodløse Arbejderbefolkning. Det er derfor min Overbevisning, at af alle de Momenter, som ere fremførte til Støtte for, at denne Sag ikke bør opsættes, er der Intet, som har saa stor Vægt, som Hensynet til denne Befolkning. Naar der her er bleven talt om at tilskyde et Beløb af f. Ex. 1 Million Kr. til Understøttelse for denne Befolkning, naa der er foreslaaet ad indirekte Veie at gjøre Skridt til at afhjælpe denne Befolknings Nød, saa foreskommer det mig, mine Herrer, at der ligger nærmest og først for os, at vi ikke bør styde fra os at lade den Erhvervsvei, vi selv have ført dem ind paa, blive aaben for dem, i det Mindste i saadant Omraade, hvor fornuftige finansielle Hensyn gjøre det tilraadeligt. Dette vil jeg lægge de Herrer alvorlig paa Hjerte. Det er min Overbevisning, at de, som have levet tilstrækkeligt blandt denne Befolkning, og have faaet Kjenndskab til Forholdene, ville sige, at jeg ikke har tillagt Sagen større Bigtighed, end den i Virkeligheden har Krav paa. — Jeg skal ikke paa Sagens nuværende Stadium komme ind paa en vidtløftig Forhandling angaaende Lovforslagets Detailler, men kun bemærke, at jeg har den samme Anskuelse, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 3die Valgkreds (Overmoes) med Hensyn til de lette Baner. Jeg har allerede tidligere udviklet mine Grunde, og jeg skal derfor ikke gjentage dem her idag, men naar det ærede Medlem for Ribe Amts 2den Valgkreds (Hviid) med saa stor Driftighed og Sikkerhed udtalte sig om de lette Baners Fortrin, ja endog vilde have, at vi skulde bygge et Slags Baner, som vare endnu meget lettere end dem, som tidligere have været paa Tale her, saa udviklede det ærede Medlem ikke sine Anskuelser nærmere, saaledes at jeg er sikker paa fuldstændig at have opfattet ham; thi jeg ved ikke, om han mente, at det skulde være et Slags Jernbane med een Skinne, som der kunde kjøres paa med en Hjulbør, eller hvad det egentlig var for Jernbaner, som vi skulde bygge, og som kunde blive meget billigere endnu end de Baner, som her ere bragte i Forslag. Lidt kjenner jeg ganske vist til Jernbanevesenet, — om det end ikke er meget, saa er det dog noget —, men jeg kan aldeles ikke danne mig nogen Mening om, hvad det er for en Slags Baner, som det ærede Medlem omtalte, man her skulde kunne bygge til en saadan Pris. Hvad det ærede Medlem omtalte med Hensyn til Segn, at de under visse Forhold endog vare til Fare i Stedet for til Beskyttelse, kjenner jeg heller ikke til, thi vel har jeg hørt udtale den kuriose Ide, at, naar et Kreatur var kommet indenfor Segnet, saa kunde det ikke komme ud igjen og maatte saaledes absolut blive kjørt over; de fleste Medlemmer i denne Sal have dog vistnok set en Jernbane og vide altsaa, at der er Plads nok for Kreaturet